

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ

DOI: <https://doi.org/10.33989/pnpu.520.c1622>

Ключові слова: професійна підготовка, майбутні фахівці дошкільної освіти, здоров'язбережувальна компетентність, фізкультурно-оздоровча діяльність, освітній компонент.

Стрімкий технологічний прогрес є визначальною рисою сьогодення та має як позитивний, так і негативний вплив на здоров'я населення, і зв'язок між цими процесами є досить складним. До позитивних аспектів ми можемо віднести: медичні технології, що поліпшують діагностику, лікування та профілактику захворювань; електронні медичні записи та онлайн-консультації, що дозволяють полегшити організацію медичних послуг і зробити їх більш доступними для людей у віддалених або важкодоступних регіонах; технології здорового способу життя, що містяться в мобільних додатках, і за допомогою яких можна вимірювати та контролюють стан сну, фізичної активності, харчування тощо.

Проте є і негативні аспекти: розвиток виробничих технологій призводить до погіршення стану природного довкілля, що негативно впливає на здоров'я населення, викликаючи різні захворювання (алергічні реакції, захворювання дихальних шляхів тощо); використання сучасних гаджетів, що спрощують наші повсякденні справи, проте призводить до малорухливого способу життя, що сприяє розвитку ожиріння, серцево-судинним та іншим захворюванням; використання електронних пристроїв перед сном призводить до його порушення. Тому актуальність збереження й зміцнення здоров'я підрастаючого покоління визначається не лише сьогоднішнім добробутом, але й майбутнім розвитком суспільства.

Можливо, саме значущість і незмінна актуальність проблеми збереження та зміцнення здоров'я є причиною багатоаспектності досліджень і відсутності єдиного чіткого формулювання дефініції «здоров'я», навіть на сьогоднішньому історичному етапі розвитку суспільства.

У визначені поняття, за Т. Андрющенко, «здоров'я» – це стан динамічної рівноваги його фізичної, психічної, соціальної та духовної складових, особистісна життєва активність індивідуума, здатність організму до адаптації в постійно змінюваному довкіллі [2, с. 175].

Пріоритетним напрямом діяльності сучасного закладу дошкільної освіти є збереження і зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку, забезпечення їх гармонійного фізичного, психічного та духовного розвитку, що визначає ступінь їх життєздатності та життєтворчості, можливості реалізувати власні потенційні біологічні і соціальні функції. Про це зазначається в державних документах, якими керується дошкільна освіта в Україні: у Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)» [15] наголошується на створенні належних умов для повноцінного життя дітей, оптимального їх розвитку й виховання, зміцнення здоров'я; у Законі України «Про дошкільну освіту» [11] пріоритетним завданням є збереження, зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дітей; у Базовому компоненті дошкільної освіти України [3] зазначено ключові для дошкільної освіти компетентності, серед яких є здоров'язбережувальна компетентність, що визначена в межах освітнього напрямку «Особистість дитини».

Сутність поняття «здоров'я», а, отже, і здоров'язбережувальної компетентності за різними підходами – онтологічним, феноменологічним, холістичним, гносеологічним, герменевтичним – аналізується науковцями на підтвердження її як ключової (базової) [4]. Тож, формування здоров'язбережувальної компетентності є важливим завданням для суспільства та освітніх систем, яке допоможе забезпечити здоров'я та благополуччя людей у всіх аспектах їхнього життя.

Активний пошук шляхів і засобів формування, збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку присвятили свої наукові доробки низка

вітчизняних вчених: Т. Александрова, Т. Андрющенко, Г. Беленька, О. Богініч, О. Букатова, Е. Вільчковський, О. Гнізділова, Н. Денисенко, Н. Левінець, Л. Лохвицька, О. Максимова, М. Машовець, Т. Овчиннікова, С. Юрочкіна та ін.. У їхніх працях висвітлені особливості збереження та зміцнення фізичного, психічного, духовного здоров'я дошкільників, формування валеологічного світогляду, практичних навичок безпеки життєдіяльності, здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку.

Для нашого дослідження важливою є позиція М. Гриньової, що для більш систематичного та ефективного впливу на здоровий розвиток підростаючого покоління майбутній педагог, як безпосередній і основний організатор освітнього процесу, повинен володіти високим рівнем теоретичної і практичної підготовки до формування здоров'язбережувальної компетентності в дітей [9, с. 80].

Базовим компонентом дошкільної освіти здоров'язбережувальну компетентність потлумачено як «здатність дитини до застосування навичок здоров'язбережувальної поведінки відповідно до наявної життєвої ситуації; дотримання основ здорового способу життя, збереження та зміцнення здоров'я у повсякденній життєдіяльності» [3, с. 8].

У наукових розвідках Т. Андрющенко поняття «здоров'язбережувальна компетентність» трактує як «суб'єктивну категорію, що включає свідоме прагнення дитини до здорового життя, отримання знань про здоров'я та чинники його збереження, сформованість навичок здорового способу життя і здатність до їх адекватного використання у відповідних життєвих ситуаціях» [1, с. 8].

Водночас проблема професійної підготовки майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетентності у дошкільників не була предметом спеціального наукового дослідження. Окремі її аспекти висвітлені в наукових розвідках Т. Андрющенко, О. Гнізділової, І. Мардарової, В. Нестеренко, С. Гозак.

Виявлені нами прогалини в дослідженні проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей засвідчують, з одного боку,

актуальність теми, а з іншого – необхідність її розробки. Ефективність формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку залежить від педагогічної майстерності сучасних вихователів закладів дошкільної освіти. Тож, актуальним постає питання професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО до її формування.

Професійна підготовка майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників здійснювалась під час вивчення обов'язкового освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» освітніх програм першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Дошкільна освіта» [14], «Дошкільна освіта. Сімейне виховання» [13], «Дошкільна освіта (скорочений термін навчання)» [12] та у рамках вивчення вибіркової дисципліни «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» вищезазначених освітніх програм у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка на факультеті педагогічної і мистецької освіти.

О. Гнізділова в наукових працях наголошує, що професійна підготовка майбутнього вихователя до здоров'язбережувальної роботи з дітьми дошкільного віку є системою педагогічних та організаційних заходів, що забезпечують формування в особистості професійної спрямованості знань, умінь, навичок, професійної готовності до здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності у закладі дошкільної освіти крізь призму норм валеологічної культури, здатності ефективно та творчо впроваджувати в систему дошкільної освіти дієві механізми збереження та примноження здоров'я дітей дошкільного віку» [5; 6; 7; 8, с.232].

1.1. Загальний опис і структура освітніх компонентів «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО»

Для забезпечення теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, формування в них загальних та фахових компетентностей, якими повинен володіти вихователь для формування здоров'язберезувальної компетентності у дітей дошкільного віку, в освітній процес впроваджено обов'язковий освітній компонент – *«Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників»*.

«Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» є однією з фахових дисциплін, що займає провідне місце в підготовці фахівців освітнього рівня бакалавр за спеціальністю 012 Дошкільна освіта у Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка.

З метою ефективного впровадження в освітній процес навчальної дисципліни розроблено навчальні та інструктивно-методичні матеріали для студентів денної та заочної форм навчання, що навчаються за освітньою-професійними програмами «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання», «Дошкільна освіта (скорочений термін навчання)»:

- робочі програми (до кожної освітньої програми) навчальної дисципліни підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- силабуси освітнього компонента;
- опорні конспекти лекцій;
- інструктивно-методичні рекомендації до проведення практичних занять;
- тестові завдання для забезпечення контролю знань (поточного та модульного) майбутніх фахівців дошкільної освіти; критерії оцінювання навчальних знань студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Робочі програми навчальних дисциплін підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та силабуси освітніх компонентів «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» укладені

відповідно до освітньо-професійних програм здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, обговорені і схвалені на засіданні кафедри дошкільної освіти, погоджені з гарантами освітніх програм і затверджені радою факультету педагогічної і мистецької освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Метою освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» є підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, здатних на основі знань з основ психології, природничих наук, дошкільної педагогіки та методик дошкільного виховання здійснювати роботу з формування у дітей дошкільного віку валеологічної свідомості та мотивацій оздоровчої поведінки, що забезпечать формування повноцінної особистості та її безпечну життєдіяльність; засвоєння майбутніми вихователями основ професійної діяльності педагога в галузі фізичного виховання дошкільників, оволодіння системою знань в галузі теорії та методики фізичного виховання, практичними вміннями та навичками з організації і проведення з фізичної культури активних форм роботи.

У процесі вивчення навчальної дисципліни викладач реалізував наступні завдання:

1. Оволодіння майбутніми вихователями основними дефініціями, категоріями, завданнями та змістом всіх модулів навчальної дисципліни.
2. Усвідомлення майбутніми педагогами необхідності реалізації принципів здорового способу життя.
3. Формування мотиваційної поведінки щодо дотримання правил здорового способу життя, на основі усвідомлення студентами цінностей та мотивів оздоровчої активності.
4. Оволодіння майбутніми фахівцями галузі дошкільної освіти вміннями використовувати у власній професійній діяльності доцільні методи, прийоми, різноманітні форми роботи з валеологічного виховання дошкільників.

5. Формування у студентів спеціальності 012 «Дошкільна освіта» практичних умінь та навичок виконання фізичних вправ та проведення всіх організаційних форм роботи з фізичного виховання дітей дошкільного віку.

6. Формування в майбутніх вихователів практичних професійних умінь з організації та впровадження ефективних здоров'язберезувальних технологій, створення передумов для фізичного, психічного й духовного розвитку та соціальної адаптації дітей дошкільного віку.

7. Реалізація відповідних умов навчання, діяльності й відпочинку дошкільників задля забезпечення їх всебічного гармонійного розвитку та зміцнення здоров'я.

Зазначимо, що передреквізитами вивчення освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» є дошкільна педагогіка, методики виховання та навчання дітей дошкільного віку, навчальні та виробничі практики у закладах дошкільної освіти.

Навчальна дисципліна «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» є обов'язковим освітнім компонентом, який вивчається студентами денної форми навчання на третьому році здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти у п'ятому семестрі.

На вивчення курсу відводиться 6 кредити ЄКТС із загальною кількістю годин – 180, серед них:

- для здобувачів денної форми навчання: 26 годин лекційних занять, 34 годин практичних занять та 120 годин відведено на самостійну роботу студентів над навчальним матеріалом;

- для здобувачів заочної форми навчання: 10 годин лекційних занять, 8 годин практичних занять та 162 години – самостійна робота студентів (табл. 1.1.1).

Таблиця 1.1.1

Опис навчальної дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 6	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 180	Рік підготовки:	
	3-й	3-й: ДО-37 4-й: ДО-47
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 2	Семестр	
	5-й	5-й 7-й
	Лекції	
	26 год.	10
	Практичні	
	34 год.	8
	Лабораторні	
	- год.	- год.
	Самостійна робота	
	120 год	162
Вид підсумкового контролю: Екзамен		

Курс розрахований на один семестр. Підсумковий контроль передбачає складання екзамену студентами третього курсу.

Зміст навчання розуміється як сукупність матеріалу, який повинен освоїти здобувач вищої освіти, відповідно до встановлених стандартів, цілей і завдань навчання, різних видів діяльності, що використовуються в процесі навчання.

Відповідно до освітніх програм «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання», «Дошкільна освіта (скорочений термін навчання)», що акредитовані на факультеті педагогічної і мистецької освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, по завершенню вивчення обов'язкового освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного

виховання та валеологічної освіти дошкільників» здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти оволодіває загальними та фаховими компетентностями. Серед *загальних* компетентностей виокремлено такі:

- «здатність зберігати та примножувати культурні, моральні, наукові цінності та досягнення суспільства, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя» [12; 13; 14];
- «здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт» [12; 13; 14];
- «здатність до міжособистісної взаємодії» [12; 13; 14];
- «здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями» [12; 13; 14];
- «здійснення безпечної діяльності» [12; 13; 14].

Серед *фахових* компетентностей виділено такі:

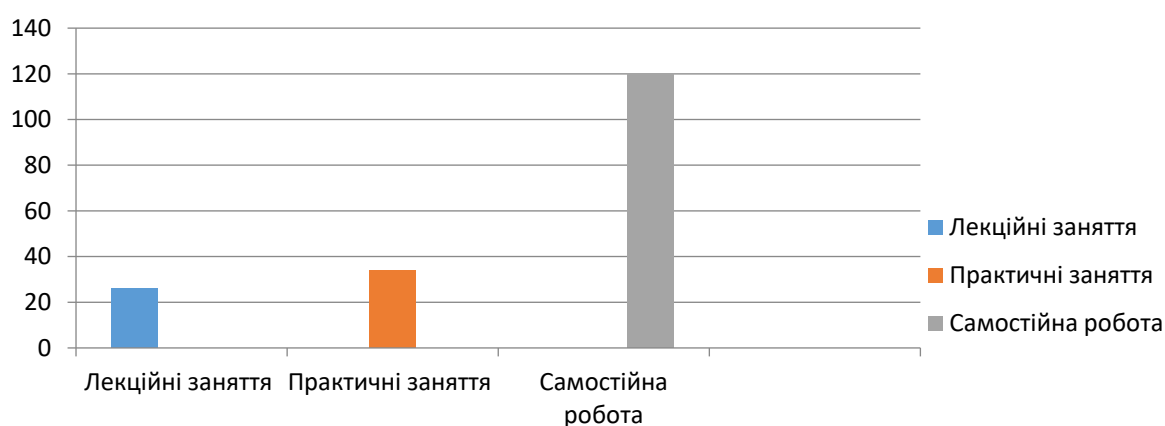
- «здатність працювати з науковими та навчальними джерелами інформації» [12; 13; 14];
- «здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання правил поведінки, суспільно визнаних морально-етичних норм та визначених компетентностей» [12; 13; 14];
- «здатність до формування в дітей раннього та дошкільного віку елементарних уявлень про види мистецтва, засоби художньої виразності (звуки, слова, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності» [12; 13; 14];
- «здатність здійснювати фізичний розвиток дітей раннього та дошкільного віку, корекцію і зміцнення їхнього здоров'я засобами рухової активності і фізичних вправ» [12; 13; 14];
- «здатність до формування в дітей раннього та дошкільного віку навичок здорового способу життя як основи валеологічної культури особистості в умовах закладу дошкільної освіти і сім'ї» [12; 13; 14];
- «здатність до організації і керівництва художньо-продуктивною (образотворчою, музичною, театральною), художньо-мовленневою і ігровою (провідною) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку» [12; 13; 14];
- «здатність до комунікативної взаємодії з вихованцями та їх батьками, колегами» [12; 13; 14];

- «здатність до диференційованого та індивідуального розвитку дітей різних періодів дошкільного дитинства з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей» [12; 13; 14];
- «здатність здобувати, опрацьовувати та застосовувати потрібну освітню інформацію у роботі з вихованцями та їх батьками» [12; 13; 14];
- «здатність до саморозвитку, самоосвіти, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення здобуття освіти в процес, що триває впродовж усього життя особистості» [12; 13; 14].

Зміст дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» відображено в робочих програмах навчальної дисципліни та силабусах освітніх компонентів.

Теоретико-методична підготовка здобувачів вищої освіти є системою, яка складається з аудиторної (лекційні та практичні заняття) і самостійної роботи студентів. Її результативність перевіряється під час навчальної педагогічної та виробничої педагогічної практик у закладах дошкільної освіти.

Співвідношення форм у структурі обов'язкового освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» представлено на рис. 1.1.1.

Рис 1.1.1 Співвідношення форм у структурі обов'язкового освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» (у годинах)

Теоретичний матеріал освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має такий зміст:

Тема 1. Теорія і практика валеологічної освіти дошкільників.

Мета: формувати теоретичні знання студентів про здоров'я та його основні види (фізичне, соціальне, психічне та духовне); розкрити основні завдання та принципи валеологічної освіти; переконати у важливості засвоєння знань з даної теми для майбутньої професійної діяльності.

Тема 2. Психологічні аспекти реалізації здорового способу життя.

Мета: формувати теоретичні знання студентів щодо поняття «психічне здоров'я», розкрити його основні показники та причини порушення у дітей дошкільного віку; висвітлити особливості реагування дітей на стресу та напрямки щодо його попередження.

Тема 3. Соціальні та духовні умови здоров'я.

Мета: формувати теоретичні знання студентів щодо понять «соціальне здоров'я» та «духовне здоров'я»; розкрити їх основні показники, причини порушення та особливості збереження та зміцнення.

Тема 4. Умови формування здорового способу життя дошкільників засобами фізичної культури.

Мета: закріпити теоретичні знання з проблеми формування здорового способу життя дітей дошкільного віку; перевірити рівень обізнаності студентів із завданнями, змістом, засобами фізичного виховання дошкільників; ознайомити майбутніх вихователів з особливостями фізкультурно-оздоровчої роботи в закладі дошкільної освіти, загартувальними процедурами; сприяти формуванню навички збереження та зміцнення здоров'я.

Тема 5. Рухливі та спортивні ігри як засіб гармонійного розвитку дитини.

Мета: розкрити значення рухової активності для дітей дошкільного віку, виховне та оздоровче значення рухливих і спортивних ігор; висвітлити значення рухової активності, її форми та особливості прояву у дітей дошкільного віку; формувати у студентів здатність до організації та керівництва ігрової діяльності

дошкільників; обирати ефективні методи, форми, засоби організації фізичного виховання у ЗДО відповідно до потреб та запитів дітей дошкільного віку.

Тема 6. Загальні основи навчання та розвитку дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання.

Мета: здійснити характеристику принципів, методів та прийомів навчання в процесі поетапного формування рухових навичок; сформувати у майбутніх вихователів здатність обирати ефективні методи організації фізичного виховання у ЗДО відповідно до потреб та запитів дітей дошкільного віку.

Тема 7. Розвиток рухових якостей у дітей дошкільного віку.

Мета: розкрити особливості формування та удосконалення фізичних якостей дітей дошкільного віку; сформувати у майбутніх вихователів здатність до розвитку рухових якостей у дошкільників, уміння використовувати різні види та форми рухової активності, обирати ефективні форми, методи, засоби організації фізичного виховання у закладі дошкільної освіти.

Тема 8. Методика навчання основним рухам дітей дошкільного віку.

Мета: висвітлити особливості формування та удосконалення основних рухів у дітей різного дошкільного віку; сформувати у майбутніх вихователів здатність до удосконалення основних рухів у дошкільників, уміння обирати ефективні форми, методи, засоби організації фізичного виховання у ЗДО, використовувати різні види та форми рухової активності.

Тема 9. Методика проведення занять з фізичної культури дітям дошкільного віку.

Мета: формувати теоретичні знання студентів щодо типів занять з фізичної культури у закладі дошкільної освіти; розкрити особливості, методику проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах, способи організації дітей на занятті; сформувати здатність у майбутніх вихователів добирати ефективні форми, методи, засоби організації фізичного виховання в ЗДО та аналізувати якість виконуваних робіт; висвітлити метод проведення занять з фізичної культури на повітрі; переконати у важливості засвоєння знань з даної теми для майбутньої професійної діяльності.

Тема 10. Забезпечення рухової активності в повсякденному житті дітей.

Мета: висвітлити зміст дефініції «рухова активність»; розкрити значення рухової активності для дошкільників, визначити форми її прояву; формувати у майбутніх вихователів здатність до організації та керівництва рухової активності дошкільників; обирати ефективні форми, методи та засоби організації фізичного виховання у ЗДО; переконати у важливості засвоєння знань з даної теми для майбутньої професійної діяльності.

Тема 11. Створення умов для фізичного виховання дітей у дошкільному закладі.

Мета: сформувати уявлення майбутніх вихователів щодо фізкультурного обладнання групової кімнати, фізкультурного залу та фізкультурного майданчику на території закладу дошкільної освіти; знання щодо створення здоров'язбережувального середовища в ЗДО; причини травматизму та засоби його запобігання у фізичному вихованні дітей дошкільного віку.

З метою формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку в освітній процес здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта впроваджено вибіркового освітнього компонент – *«Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО»*.

Для студентів денної та заочної форм навчання, що навчаються за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта», розроблено навчальні та інструктивно-методичні матеріали:

- робочі програми (до кожної освітньої програми) навчальної дисциплін підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
- силабуси освітнього компонента;
- опорні конспекти лекцій;
- інструктивно-методичні рекомендації до проведення практичних занять;
- завдання для забезпечення поточного та модульного контролю знань майбутніх вихователів; критерії оцінювання навчальних знань студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта.

Робочі програми навчальної дисципліни та силабуси освітнього компонента укладені відповідно до освітньо-професійних програм здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта, обговорені і схвалені на засіданні кафедри дошкільної освіти, погоджені з гарантантами освітніх програм і затверджені радою факультету педагогічної і мистецької освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка.

Метою освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» є підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, здатних на основі знань з основ психології, природничих наук, дошкільної педагогіки та фахових методик здійснювати роботу з організації і проведення фізкультурно-оздоровчої діяльності з дітьми в закладі дошкільної освіти».

У процесі вивчення навчальної дисципліни викладач реалізував наступні завдання:

1. Озброїти майбутніх фахівців знаннями з методики проведення фізкультурно-оздоровчих форм освітньої роботи з дошкільниками та створення здоров'язбережувального середовища у закладі дошкільної освіти.
2. Формувати уявлення про обсяги рухової активності дітей дошкільного віку та зміст фізкультурно-оздоровчої діяльності з дошкільниками на основі чинних державних і авторських програм.
3. Сформувати в студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта практичні навички проведення фізкультурно-оздоровчих занять та масових фізкультурно-спортивних заходів з дітьми дошкільного віку.
4. Навчити застосовувати в майбутній професійній діяльності різні здоров'язбережувальні технології.

Передреквізитами вивчення освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» є дошкільна педагогіка, теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників, навчальні та виробничі практики у ЗДО.

Навчальна дисципліна «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» є вибіркоvim освітнім компонентом, що вивчається на четвертому році здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в сьомому семестрі студентами денної форми навчання.

На вивчення курсу відводиться 4 кредити ЄКТС із загальною кількістю годин – 120, серед них: 24 годин лекційних занять, 24 годин практичних занять та 72 годин відведено на самостійну роботу студентів над навчальним матеріалом (табл. 1.1.2).

Таблиця 1.1.2.

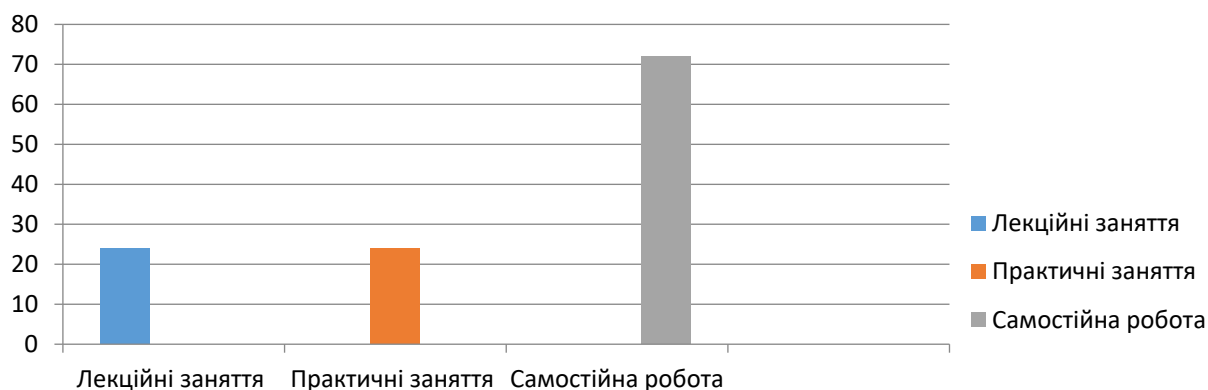
Опис навчальної дисципліни «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО»

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
Кількість змістових модулів (за умов поділу) – 2	Семестр	
	7-й	8-й
	Лекції	
	24 год.	6 год.
	Практичні	
	24 год.	6 год.
	Лабораторні	
	- год.	- год.
	Самостійна робота	
	72 год.	108 год.
Вид підсумкового контролю: залік		

Вивчення дисципліни розраховано на один семестр. Підсумковий контроль передбачає складання заліку студентами четвертого курсу.

Зміст дисциплін «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» відображено в робочих програмах навчальної дисципліни та силабусах освітнього компоненту.

Співвідношення форм у структурі вибіркового освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» представлено на рис. 1.1.2.

Рис 1.1.2. Співвідношення форм у структурі обов’язкового освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» (у годинах)

Теоретичний матеріал освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти має такий зміст:

Тема 1. Теоретичні засади організації фізкультурно-оздоровчої роботи у ЗДО.

Мета: формувати теоретичні знання студентів щодо особливостей організації фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО; висвітлити сутність поняття «здоров’язберезувальна компетентність»; переконати у важливості засвоєння знань з даної теми для майбутньої професійної діяльності.

Тема 2. Характеристика освітніх педагогічних технологій фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Мета: закріпити теоретичні знання з проблеми організації фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО; розкрити сутнісну характеристику здоров’язберігаючим технологіям, що впроваджуються в закладі дошкільної освіти та їх вплив на здоров’я підростаючого покоління; сприяти формуванню навички збереження та зміцнення здоров’я.

Тема 3. Зміцнення фізичного здоров'я дітей в процесі використання оздоровчих технологій.

Мета: ознайомити майбутніх вихователів з принципами організації та проведення системи профілактичних та оздоровчих заходів, напрямками фізкультурно-оздоровчої роботи та зі змістом роботи вихователя по навчанню основам здорового способу життя дошкільників.

Тема 4. Організаційна робота всіх структур з фізкультурно-оздоровчої роботи.

Мета: закріпити теоретичні знання з проблеми організації фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО; надати майбутнім вихователям характеристику всім структурним ланкам освітнього процесу, що здійснюють фізкультурно-оздоровчу роботу у ЗДО; сприяти формуванню навичок збереження та зміцнення здоров'я.

Тема 5. Сучасні оздоровчі технології збереження та стимулювання здоров'я.

Мета: ознайомити студентів з особливостями використання здоров'язбережувальних технологій у ЗДО: технології збереження та стимулювання здоров'я дошкільників (різні види гімнастики, масажі, фітотерапія тощо), технології забезпечення оптимального психічного та морального здоров'я дітей (релаксація, музикотерапія, сміхотерапія, аутогенне тренування та ін.), корекційних технологій (арттерапія, казкотерапія).

Тема 6. Інноваційні оздоровчі технології психофізичного розвитку дитини.

Мета: ознайомити майбутніх вихователів з особливостями використання нетрадиційних оздоровчих технологій: психогімнастики, ігор-медитацій, гімнастики ушу, дихально-оздоровчого комплексу «Кунг-фу» та «бєбі-йоги»; розкрити їх значення для здоров'я дітей дошкільного віку.

Тема 7. Рефлексотерапія – засіб реалізації завдань фізкультурно-оздоровчої діяльності.

Мета: ознайомити студентів з поняттям «рефлексотерапія»; висвітлити особливості впровадження в різних вікових групах імунної гімнастики, Су-Джок терапії та спелеотерапії; розкрити їх значення для здоров'я дошкільників.

Тема 8. Педагогічний потенціал здоров'язбережувального простору в ЗДО.

Мета: розкрити сутність поняття «здоров'язбережувальний простір» та методику його організації у ЗДО; висвітлити значення фізкультурного обладнання у фізкультурному залі та на груповому майданчику; схарактеризувати нестандартне фізкультурне обладнання на ігрових чи спортивних майданчиках у ЗДО; розкрити доцільність створення сухого басейну для дітей дошкільного віку, куточку психологічного розвантаження для дітей та педагогічних працівників ЗДО.

Тема 9. Просвітницька робота серед батьків.

Мета: розкрити зміст роботи педагогічного персоналу закладу дошкільної освіти з питань забезпечення єдності виховного впливу на дітей; схарактеризувати основні форми організації співпраці ЗДО та сім'ї з фізкультурно-оздоровчої роботи.

Вивчення програми освітніх компонентів здійснюється під час лекційних та практичних занять. Основною метою лекційних занять є висвітлення основних теоретичних положень у межах навчальної дисципліни, знайомство студентів з сучасними літературними джерелами, концентрація уваги на найбільш складних завданнях, наданні рекомендацій щодо підготовки до практичного заняття.

В освітньому процесі нами використовуються інформаційні лекції та лекції-візуалізації з використанням мультимедійних презентацій або відео фрагментів, на яких представлений досвід впровадження різних форм фізичного виховання у закладах дошкільної освіти. Перегляд таких відео фрагментів супроводжується аналізом та обговоренням важливих моментів.

Під час практичних занять студенти мають змогу розширити та закріпити знання, отримані під час лекційних занять та в процесі самостійної роботи, сформувані вміння та навички практичної діяльності. З навчальних дисциплін «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» нами розроблено інструктивно-методичні матеріали до практичних занять, у яких розміщено тема, мета, план роботи, завдання до самостійної роботи студентів до кожного практичного заняття, подано основну та допоміжну літературу для вивчення освітнього компоненту.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти в Україні спрямована не лише на опрацювання тем освітнього компоненту, а, насамперед, на формування у студентів навичок самостійної роботи в навчальній, професійній та науковій діяльності, здатності самостійно вирішувати проблеми, приймати на себе відповідальність, знаходити конструктивні рішення.

Самостійна робота студентів має на меті:

- закріпити, розширити та поглибити знання, уміння, навички та компетенції студентів;
- ознайомити здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти із додатковими матеріалами освітнього компонента;
- сформувати у студентів загальні та фахові компетентності;
- розвивати пізнавальні здібності майбутніх вихователів ЗДО;
- розвинути активності: творчу ініціативи, організованість, самостійність та відповідальність;
- формувати самостійність мислення студентів, здібності до саморозвитку, самовдосконалення та самореалізації;
- розвивати науково-дослідницькі уміння [7, с.202].

Виконання завдань самостійної роботи студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта передбачає використання різних форм роботи: робота з навчально-методичною літературою, опрацювання підручників з дисципліни; розробка дидактичних, рухливих та спортивних ігор; перегляд проведених вихователями форм фізичного виховання та їх аналіз; підготовка до тестових завдань, модульних контрольних робіт, іспиту тощо.

Регулярний контроль за виконанням самостійної роботи здійснюється також за допомогою об'єктивного оцінювання якості та кількості засвоєного навчального матеріалу. Викладачем використовуються різні форми контролю: перевірка наявності виконання завдань самостійної роботи, співбесіда зі студентами, захист власної точки зору, письмове та усне опитування, тестування та самоконтроль.

Для забезпечення якісного контролю самостійної роботи студентів, він повинен відповідати таким вимогам: системність характеру завдань;

систематичність проведення контролю; максимальна індивідуалізація контролю; розумне поєднання різних форм та видів контролю; необхідне та достатнє методичне забезпечення; наявність критеріїв оцінювання результатів самостійної роботи студентів, що мають бути їм зрозумілі та доступні [10, с. 204].

Вивчення обов'язкового для спеціальності 012 Дошкільна освіта освітнього компоненту «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та вибіркового освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» дає змогу спрогнозувати такі програмні результати навчання:

- визначати педагогічні умови, принципи та закономірності, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до вступу в школу; знаходити характерні ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей дошкільного віку;
- розуміти, описувати та аналізувати процеси розвитку, навчання і виховання дітей від народження до вступу в школу з використанням фундаментальних психологічних та педагогічних понять і категорій;
- знати вікові особливості та природу дітей від народження до вступу в школу, особливості виховання дошкільників з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дошкільників з особливими освітніми потребами;
- здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї вихованців та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу в умовах ЗДО з дітьми раннього і дошкільного віку;
- розуміти і визначати особливості навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, всіх видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку;
- встановлювати зв'язок між досягнутими дітьми результатами та педагогічними впливами;

- планувати освітній процес в закладах дошкільної освіти, враховуючи вікові та індивідуальні можливостей дітей різних вікових груп, дітей з особливими освітніми потребами, складати прогнози щодо його ефективності;
- мати знання, вміння та навички збереження, зміцнення здоров'я дошкільників;
- володіти технологіями організації розвивального пізнавального, природно-екологічного, предметно-ігрового, мовленнєвого середовища в різних вікових групах закладу дошкільної освіти;
- дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей у закладі дошкільної освіти;
- враховувати рівні розвитку дошкільників при виборі методик, технологій навчання та виховання, при визначенні зони актуального розвитку дошкільників та створенні зони найближчого розвитку;
- застосовувати у власній професійній діяльності сучасні засоби, методи, прийоми, технології навчання, виховання і розвитку дітей дошкільного віку;
- аналізувати здобутки зарубіжної педагогічної теорії та освітньої практики, вміти творчо трансформувати їх потенціал у сучасний освітній процес закладів дошкільної освіти України та сім'ї;
- застосовувати різні способи зміцнення та збереження професійного здоров'я вихователів закладу дошкільної освіти, гувернерів. Володіти прийомами усунення психосоматичних і невротичних розладів фахівців в галузі дошкільної освіти, методами попередження професійних деформацій, гармонізації їх особистості. Формувати навички здорового способу життя дошкільників в умовах ЗДО та сім'ї.

1.2. Специфіка опанування навчальних дисциплін «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО» здобувачами першого рівня вищої освіти

Зміст освітніх компонентів «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО», їх вимоги до результатів навчання узгоджуються з вимогами до відповідних освітніх програм. Структурований зміст освітніх компонентів відображено та наскрізно прослідковується у їх навчально-методичному забезпеченні. Тематика змістових модулів, лекційних та практичних занять, розподіл годин за формами навчальної діяльності, максимальна кількість балів, які студенти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти мають можливість отримати під час вивчення дисципліни представлено у таблицях 1.2.1, 1.2.2.

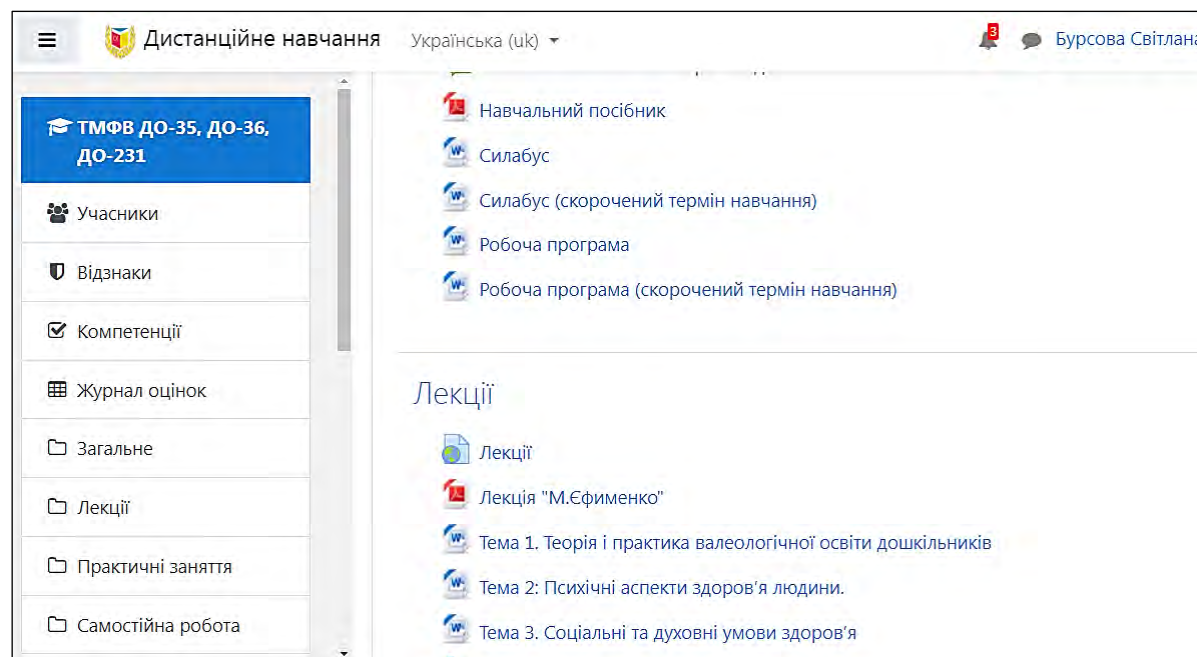

Рис. 1.2.1. Методичне забезпечення у Moodle (денна форма навчання)

Таблиця 1.2.1.

Дидактична карта обов'язкового освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників»

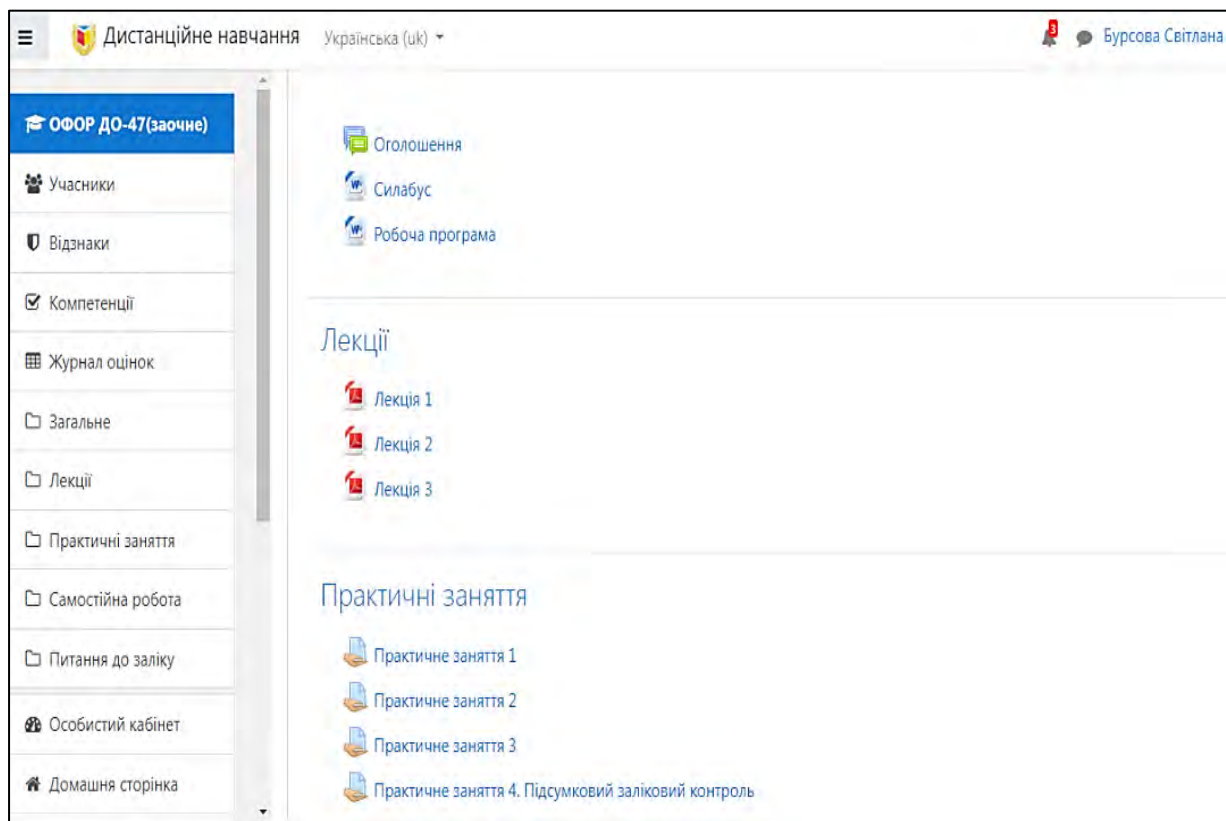
Назва теми	Лекційні заняття		Практичні заняття		Самостійна робота		Кількість балів за тему
	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	
Змістовий модуль №1. Теоретичні основи теорії та методики фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників.							
Тема 1. Теорія і практика валеологічної освіти дітей дошкільного віку.	2	2	2		10	15	7
Тема 2. Психологічні аспекти реалізації здорового способу життя.	2		2		10	20	4
Тема 3. Соціальні та духовні умови здоров'я людини.	2		4		10	15	4
Тема 4. Умови формування здорового способу життя дошкільників засобами фізичної культури	2	2	2		10	10	4
Тема 5. Рухливі та спортивні ігри як засіб гармонійного розвитку дитини дошкільного віку.	2		4	2	10	10	4
Тема 6. Загальні основи навчання та розвитку дошкільників у процесі фізичного виховання.	2		4		10	15	6
Разом за модуль	12	4	18	2	60	85	
Змістовий модуль №2. Методика фізичного виховання дошкільників.							
Тема 7. Розвиток рухових якостей у дітей.	4	2	2	2	10	15	7
Тема 8. Методика навчання основним рухам дошкільників.	4	2	4	2	15	15	4
Тема 9. Методика проведення занять з фізичної культури у різних вікових групах ЗДО.	2	2	2	2	15	15	7
Тема 10. Забезпечення рухової активності в повсякденному житті дошкільників.	2		4		10	17	4
Тема 11. Створення умов у закладі дошкільної освіти для фізичного виховання дітей	2		4		10	15	9
Разом за модуль	14	6	18	6	60	77	
Всього	26	10	34	8	120	162	
Розподіл балів	Аудиторна та самостійна робота						60
	Екзамен						40
	Всього балів						100

Таблиця 1.2.2.

Дидактична карта вибіркового освітнього компонента «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО»

Назва теми	Лекційні заняття		Практичні заняття		Самостійна робота		Кількість балів за тему
	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	Денна форма навчання (години)	Заочна форма навчання (години)	
Змістовий модуль №1. Загальні основи теорії фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах дошкільної освіти							
Тема 1. Теоретичні засади організації фізкультурно-оздоровчої роботи у закладах дошкільної освіти.	2	2	2		6	8	6
Тема 2. Характеристика освітніх педагогічних технологій фізкультурно-оздоровчої діяльності дошкільників.	2		2		6	10	9
Тема 3. Зміцнення фізичного здоров'я дошкільників у процесі використання оздоровчих технологій.	2		2		6	10	11
Разом за модуль	6	2	6		18	28	
Змістовий модуль №2. Методика фізкультурно-оздоровчої роботи у закладі дошкільної освіти							
Тема 4. Організаційна робота всіх структур з фізкультурно-оздоровчої роботи закладу дошкільної освіти	2		2		6	10	16
Тема 5. Сучасні оздоровчі технології збереження та стимулювання здоров'я дітей дошкільного віку.	4	2	4	2	12	16	11
Тема 6. Інноваційні оздоровчі технології психофізичного розвитку дошкільника	2		2		6	24	10
Тема 7. Інновації оздоровчі технології профілактично-лікувального та терапевтичного характеру	4	2	4	2	12		10
Тема 8. Рефлексотерапія – засіб реалізації завдань фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО	2		2		6	10	8
Тема 9. Педагогічний потенціал здоров'язбережувального простору у закладі дошкільної освіти	2		2		6	10	8
Тема 10. Просвітницька робота серед батьків вихованців	2		2		6	10	10
Разом за модуль	18	4	18	4	54	80	
Всього	24	6	24	6	72	108	
Розподіл балів	Аудиторна та самостійна робота						100
	Всього балів						100

Рис.1.2.2. Методичне забезпечення у Moodle (заочна форма навчання)

З метою успішного засвоєння знань, умінь, навичок та компетенцій, надання додаткової підтримки під час вивчення різних тем освітніх компонентів, розвитку критичного мислення та аналітичних навичок для студентів розроблено навчально-методичні та інструктивні матеріали до обох освітніх компонентів. До кожної теми з навчальних дисциплін сформульовано дидактичну мету, питання для обговорення під час практичних занять, практичні завдання, питання, що винесені на самостійне опрацювання, рекомендовану літературу, методичні рекомендації по підготовці до виконання практичного завдання, критерії оцінювання усіх завдань. Наведемо приклад на одній з тем обов'язкового освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників».

Тема: Рухливі та спортивні ігри як засіб гармонійного розвитку дитини дошкільного віку.

Мета: розкрити значення рухової активності для дітей дошкільного віку, виховне та оздоровче значення рухливих і спортивних ігор; висвітлити значення

рухової активності, її форми та особливості прояву у дітей дошкільного віку; формувати у студентів здатність до організації та керівництва ігрової діяльності дошкільників; обирати ефективні методи, форми, засоби організації фізичного виховання у ЗДО відповідно до потреб та запитів дітей дошкільного віку.

Питання для обговорення

1. Оздоровче та виховне значення рухливих ігор для дошкільників.
2. Організація та методика проведення рухливих ігор з дітьми у різних вікових групах.
3. Особливості керівництва рухливими іграми в різних вікових групах ЗДО.
4. Рухливі ігри під музику та специфіка їх проведення.
5. Методика проведення ігор спортивного характеру.

Практичне завдання:

1. Розробити план-конспект рухливої гри для дітей дошкільного віку (гра на вибір студента, відповідно програми).
2. Розробити план-конспект спортивної гри на повітрі (гра на вибір студента, відповідно програми).

Методичні рекомендації: під час виконання практичного завдання, зверніть увагу на схему написання конспекту ігор. Вона має містити такі пункти: назва гри, вікова група дітей, мета гри, підготовка вихователя до проведення гри, місце проведення гри (груповою кімната, спортивна зала, майданчик на території ЗДО), ступінь її рухливості, хід проведення. Важливо також вказати спосіб, за допомогою якого вихователь залучатиме дітей до гри, розміщуватиме їх для пояснення правил та змісту гри. Завершуючи складання конспекту, необхідно записати кількість повторень гри, прийоми закріплення правил гри та виконати підсумковий аналіз..

Завдання для самостійної роботи:

1. Опрацювати літературу за темою практичного заняття.
2. Підберіть приклади ігор спортивного характеру, що проводяться з дітьми різних вікових груп.

Критерії оцінювання:

Максимальна кількість балів за практичне заняття 4 бали: 2 бали за виконання практичного завдання (1 бал – рухлива гра, 1 бал – спортивна гра), 2 бали за відповідь на теоретичні питання.

Враховуючи стандарти вищої освіти в Україні (збільшення кількості годин на самостійну роботу), нами розроблений перелік завдання самостійної роботи студентів. Наведемо приклади, виконання яких підготує майбутніх вихователів ЗДО до формування здоров'язбережувальної компетентності дітей дошкільного віку.

Завдання для самостійної роботи з обов'язкового освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників»:

– створити лепбук на тему «здоров'я» для певної вікової групи (за вибором студента) та презентуйте його;

– розробити заняття з профілактики психічного здоров'я та емоційних розладів у дітей дошкільного віку за запропонованою метою (вікова група та мета на вибір студента):

- *мета:* закріплення знань дошкільників про позитивні риси характеру, формування у них працелюбності; створення емоційно комфортної атмосфери в групі однолітків;

- *мета:* формування у дітей таких рис характеру як доброта, ніжність; забезпечення позитивного емоційного фону в дитячому колективі, зняття напруження, розвиток уваги;

- *мета:* формування таких рис характеру, як милосердя та турбота про близьких; створення позитивної атмосфери у колективі однолітків, зняття напруження;

– підібрати та розробити гру з метою соціальної адаптації дітей дошкільного віку;

– підібрати казки для дітей дошкільного віку з метою збереження та зміцнення духовного здоров'я дошкільника; описати форми роботи з ними;

– підібрати комплекс вправ ранкової гімнастики для дошкільників; підготуватися до їх проведення;

- розробити план-конспект рухливої та спортивної гри для дітей дошкільного віку (гра на вибір відповідно програми);
- підготувати відео на тему «Методика навчання дітей дошкільного віку основним рухам: ходьба, біг, вправи з рівноваги, лазіння, повзання, метання, стрибки» (один рух на вибір студента);
- виготовити нестандартне фізкультурне обладнання, яке можна використовувати у закладі дошкільної освіти під час різних форм фізичного виховання.

Завдання для самостійної роботи з вибіркового освітнього компоненту «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО»:

- характеристика та порівняльний аналіз чинних програм з проблеми збереження та зміцнення здоров'я дітей дошкільного віку;
- порівняльний аналіз традиційних та нетрадиційних фізкультурно-оздоровчих заходів у сучасних ЗДО;
- розробка сценарію «Дня здоров'я», ранкових гімнастик, системи роботи по оздоровленню для дітей різних вікових груп;
- створення пам'ятки для батьків на тему «Здоров'я дитини плескається у родині», рекомендацій для вихователів з використання оздоровчих технологій у ЗДО;
- створення макетів кімнат з обладнанням для фізичного виховання дітей у групі;
- презентації профілактично-лікувальних, терапевтичних та оздоровчих технологій.

При організації самостійної роботи викладачі дотримуються таких вимог як: конкретність мети, порядок виконання завдання, відповідність навчальним можливостям здобувачів першого (бакалаврського) рівня, забезпечення розвитку їх пізнавальних здібностей, формування звички до самостійного пізнання та поєднання різних видів діяльності.

Над виконання самостійної роботи студентів здійснюється постійний контроль: кожна самостійна робота перевіряється, підбиваються підсумки її

здійснення, визначаються аспекти, що вдалися найкраще та на що слід звернути увагу. У ході такого аналізу виконаної самостійної роботи визначається причина появи помилки, знаходиться правильний шлях її виправлення та запобігання виникнення у майбутньому.

Ми практикуємо організацію різних форм роботи майбутніх вихователів під час практичних занять, залежно від теми і завдань до них: фронтальна, групова, індивідуальна.

Фронтальна форма роботи на практичному занятті представляє собою виконання одного й того ж завдання усіма студентами одночасно. До прикладу такої форми роботи можемо віднести обговорення зі студентами теоретичних питань практичного заняття, демонстрацію відео проведення фізкультурного заняття (спортивних ігор, дня здоров'я, гімнастики пробудження тощо) та обговорення побаченого, виконання тестових завдань до теми.

Групова форма роботи передбачає, що одне й те саме завдання студенти виконують у парі або невеликими групами: презентація оздоровчої технології для дітей дошкільного віку, розробка лепбуку на тему здоров'я, розробка тематичного заходу тощо.

Індивідуальна форма занять характеризується виконанням конкретного завдання одним студентом. До такої форми роботи належать: підготовка та виступ студента з доповіддю на практичному занятті, складання та розв'язування проблемних ситуацій, розв'язування тестових завдань, пошук в мережі Інтернет додаткового матеріалу на запропоновану тему тощо.

Оцінка успішності майбутніх вихователів з дисципліни «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності у ЗДО» є рейтинговою й виставляється за 100-бальною шкалою. Визначається вона за двома шкалами: за системою ECTS та традиційною в Україні шкалою.

Загальна оцінка за освітній компонент не перевищує 100 балів. Присутність чи відсутність здобувачів вищої освіти на заняттях у балах не оцінюється. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в усній чи

письмовій формі та має на меті перевірку рівня підготовленості майбутніх вихователів до виконання практичних завдань. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить практичні заняття.

Шкала оцінювання успішності студентів

90–100 балів – високий рівень: студент демонструє високий рівень досягнення запланованих результатів вивчення освітніх компонентів: має міцні і глибокі знання з дисципліни; вміє аналізувати проблему і знаходити шляхи вирішення ситуацій; самостійно виконує практичні завдання; вміє презентувати творчі доробки. Це все засвідчує його готовність до подальшого навчання та професійної діяльності за фахом вихователя дітей дошкільного віку.

89–75 балів – достатній рівень: студент виявляє достатній рівень досягнення запланованих результатів вивчення освітніх компонентів: має достатній рівень знань з вивченого матеріалу; самостійно відповідає на питання викладача; самостійно виконує практичні завдання з деякими недоліками, що засвідчує готовність до подальшого навчання та професійної діяльності за фахом вихователя закладу дошкільної освіти.

60–74 балів – середній рівень: у студента наявний мінімально достатній для подальшого навчання або професійної діяльності за фахом результати вивчення освітніх компонентів. Студент не в повному обсязі відтворює програмний матеріал, у змозі його аналізувати за підтримки педагога, не переконливо аргументує власні думки, виконує практичні завдання з грубими помилками.

35-59 – початковий рівень: ряд запланованих результатів вивчення освітніх компонентів відсутні. Студент відтворює програмний матеріал на початковому рівні з допомогою викладача, практичні завдання виконані не в повному обсязі з рядом помилок. Рівень наявних результатів навчання у студента є недостатнім для подальшого навчання та професійної діяльності за фахом вихователя закладу дошкільної освіти.

0–34 бали – студент володіє програмовим матеріалом на елементарному рівні, виконав лише деякі практичні завдання з грубими помилками, завдання для самостійної роботи не виконує.

1.3. Практична складова вивчення навчальних курсів «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО»

Навчально-професійна діяльність студентів передбачає виконання реальних дослідницьких (науково-дослідницька робота, виконання курсових робіт) або практичних функцій (педагогічна практика). В освітньо-професійних програмах спеціальності 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання» та «Дошкільна освіта (скорочений термін навчання)» у ПНПУ імені В. Г. Короленка обов'язковим освітнім компонентом у циклі професійної підготовки визначено курсову роботу.

Написання курсових робіт з проблеми формування здоров'язберезувальної компетентності дітей дошкільного віку дає можливість майбутнім вихователям здійснити аналіз наукових підходів та концепцій, що лежать в основі формування даної компетентності, зрозуміти сутність та значення її формування для здоров'я підростаючого покоління; розширити та поглибити знання з різних методик, програм, інновацій з проблеми збереження та зміцнення здоров'я; ознайомитися з передовим педагогічним досвідом роботи вихователів та спеціалістів з реалізації програм здоров'язбереження в дошкільних установах; сформувати практичні навички з планування фізкультурно-оздоровчої роботи в ЗДО та реалізувати свої ідеї щодо формування здоров'язберезувальної компетентності дітей дошкільного віку.

З проблеми формування здоров'язберезувальної компетентності для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта запропонований наступний перелік тем курсового дослідження:

1. Використання методів релаксації та медитації для підвищення рівня здоров'я та благополуччя дітей дошкільного віку.

2. Піші прогулянки як засіб підвищення рухової активності у дітей дошкільного віку.
3. Сюжетні фізкультурні заняття як засіб розвитку інтересу до рухової діяльності у дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку.
4. Використання фізкультурного обладнання як засобу підвищення рівня самостійної рухової активності дітей молодшого (середнього/старшого) дошкільного віку.
5. Використання Су-Джок терапії як засобу розвитку дрібної моторики рук у дітей молодшого дошкільного віку.
6. Розвиток вольових якостей у дітей старшого дошкільного віку в процесі рухливих ігор.
7. Вплив ігор з м'ячем на фізичний розвиток дітей дошкільного віку.
8. Виховання позитивних взаємовідносин між дітьми під час рухливих ігор.
9. Роль казки в процесі формування уявлень у дітей дошкільного віку про здоровий спосіб життя.
10. Роль фізичних вправ у збереженні та зміцненні здоров'я дітей дошкільного віку.

До циклу професійної підготовки студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта входить педагогічна практика, яка є важливою ланкою між накопиченням знань під час теоретичного навчання та їхньою трансформацією в професійні уміння та навички. Професійна практична підготовка спрямована на виконання фахових завдань в умовах закладу дошкільної освіти та сім'ї, формування умінь та навичок роботи з дітьми дошкільного віку згідно чинних нормативних документів. Педагогічна практика в закладі дошкільної освіти безпосередньо впливає на свідомість майбутнього вихователя, його пізнавально-пошуковий інтерес, творчі здібності в практичній діяльності; відіграє системоутворюючу роль у формуванні творчої особистості майбутнього спеціаліста.

Закріпити, розширити та поглибити знання з освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» майбутні фахівці дошкільної освіти можуть під час різних видів практик:

- виробнича педагогічна практика у групах дошкільного віку (VI семестр);
- виробнича педагогічна практика у ЗДО (літня) (VI семестр);
- виробнича педагогічна практика у ЗДО (VII семестр).

Під час проходження виробничих педагогічних практик студенти мають змогу:

- розширити та поглибити знання традиційних та інноваційних методів фізкультурно-оздоровчої, профілактичної роботи, індивідуальних відмінностей психомоторного розвитку дітей різних вікових груп;
- навчитися розробляти сприятливі форми організації освітнього простору з фізичного виховання та оздоровлення дитячого колективу на засадах особистісно-орієнтованої моделі виховання відповідно до вимог Базового компоненту дошкільної освіти;
- сформувати практичні уміння щодо створення безпечних для фізичного розвитку та здоров'я дітей умов у ЗДО, проведення різних форм фізичного виховання, організації спільних рухових ігор, фізичних вправ під час прогулянок, самостійних ігор, фізкультурних пауз (динамічних перерв) на малорухливих заняттях, спортивних свят та розваг з урахуванням стану здоров'я та вікових особливостей дітей тощо;
- ознайомитися з передовим педагогічним досвідом з використання технологій оздоровчої спрямованості;
- ознайомитися з особливостями роботи закладів дошкільної освіти у літній період за різними програмами навчання, розвитку та виховання дітей дошкільного віку;
- вдосконалити уміння та навички планувати освітній простір закладу дошкільної освіти у літній період;
- вдосконалювати навички роботи з дітьми під час екскурсій, прогулянок, різних видів спостережень.

Узагальнюючи сказане зауважимо, що зміни, які відбуваються в суспільстві, вимагають нових вимог до професійної підготовки майбутніх вихователів закладу дошкільної освіти – педагогів, які будуть вміло застосовувати свої знання та вміння

з формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку, організувати безпечно, оздоровче, розвивальне середовище у сучасних ЗДО.

Ефективно вирішувати завдання організації процесу збереження та зміцнення здоров'я дошкільників та формувати відповідний рівень професійної компетентності здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітніх програм «Дошкільна освіта», «Дошкільна освіта. Сімейне виховання», «Дошкільна освіта (скорочений термін навчання)» презентовано в змісті обов'язкового освітнього компонента «Теорія та методика фізичного виховання та валеологічної освіти дошкільників» та вибіркового освітнього компонента «Організація фізкультурно-оздоровчої діяльності в ЗДО».

Список використаних джерел:

1. Андрющенко Т. К. Формування здоров'язбережувальної компетентності дошкільників у процесі навчально-дослідницької діяльності: навч.-метод. посіб. К.: ТОВ «Праймдрук, 2012. 100с.
2. Андрющенко Т. Феномен «здоров'я» з позиції наукових поглядів вітчизняних і зарубіжних учених. *Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу «ПЕРЕЯСЛАВ-ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ГРИГОРІЯ СКОВОРОДИ»*. 2014. №35. С.169-175.
3. Базовий компонент дошкільної освіти: [нормативний документ]. 2021. 37с. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf (дата звернення: 04.03.2024).
4. Бойченко Т. Є. Алгоритм здоров'ятворення особистості. *Біологія і хімія в школі*. 2010. № 2. С. 14-16; № 3. С. 20-22.
5. Гнізділова О. А., Бурсова С. С. Використання здоров'язбережувальних технологій у період адаптації дітей до дошкільного навчального закладу. *Загальна теорія здоров'я та здоров'язбереження* : колективна монографія / за заг. ред. проф. Ю. Д. Бойчука. Харків: Вид. Рожко С. Г., 2017. С. 361–366.

6. Гнізділова О.А., Бурсова С.С. Впровадження здоров'язберігаючих технологій в освітній процес дошкільних закладів. Здоров'язбережувальні технології в освітньому середовищі: колективна монографія / за заг. ред. Л.М. Рибало. Тернопіль: Осадца В.М., 2019. С.345–363.

7. Гнізділова О.А., Бурсова С.С. Розвиток дрібної моторики дітей дошкільного віку засобами Су-Джок терапії. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія: Педагогічні науки*. Глухів, 2022, Вип.3 (50) 2 частина. С.151-157.

8. Гнізділова О. А. Професійна підготовка майбутніх вихователів до формування здоров'язбережувальної компетенції у дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]*. Педагогічні науки. 2014. Вип. 65. С. 231-237.

9. Гриньова М. В. Формування здоров'язбережувальної компетентності студентів педагогічних закладів вищої освіти. *XVI Менделєєвські читання: зб. наук. праць Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14-15 березня 2023 р.)*. Полтава: Редакційно-видавничий відділ ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 80-82.

10. Зайцева Ю. Теоретико-методичні аспекти викладання дисципліни «Іншомовний спортивний дискурс» у системі професійної підготовки магістрів на факультеті фізичного виховання та спорту. *Теоретико-методичні аспекти викладання компонентів освітніх програм у системі підготовки магістрів у педагогічних закладах вищої освіти: колективна монографія / за заг. ред. О. О. Момот; Ю. В. Зайцевої; В. В. Карманенка*. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023, С. 187-216.

11. Закон України «Про дошкільну освіту». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2628-14> (дата звернення: 04.03.2024).

12. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта (скорочений термін)» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. URL: <https://sites.google.com/gsuite.pnpu.edu.ua/kafedradoskilna/Osvitnya-diyalnist/Osvitni-programu-OS-Bakalavr/osvitnya-programa-2022/2022-os-bakalavr-skorochений-термін> (дата звернення: 11.03.2024).

13. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта. Сімейне виховання» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. URL:

<https://drive.google.com/file/d/1EEiYNbfLRHkQNGZVzJzjroG1ydw1T7to/view> (дата звернення: 11.03.2024).

14. Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. URL: <http://pnpu.edu.ua/osvitni-programi-2020> (дата звернення: 11.03.2024).

15. Про державну національну програму «Освіта (Україна XXI століття)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-п#Text> (дата звернення 11.03.2024).

16. Ягунов В. В. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Либідь, 2002. 560 с.